

Eervolle missie

Eerste zondag van de zomer, GK Schoonrewoerd
Jeremia 20:7-9 & Romeinen 1:8-17

Geliefde gemeente van de Heer Jezus Christus,

Ja, schaam je je wel eens voor je geloof?

Dat valt natuurlijk uiteen naar verschillende kanten. Jouw geloof: hoe standvastig en belijnd ben je daar zelf nu eigenlijk in? Dan gaat het om jouw houding en levensstijl, jouw twijfels soms, of misschien ook wel een zekere mate van gespletenheid. Dan kun je het gevoel hebben: wat stelt het nu eigenlijk precies voor, behalve dat ik met een zekere regelmaat naar een kerkdienst ga, en thuis tot op zeker hoogte enige christelijke tradities bewaar (stilte of gebed bij het eten bijvoorbeeld)?

Maar je hebt ook een andere kant: de inhoud van het geloof. Het verhaal van God volgens de bijbel, is dat jouw geloof? Van God en Jezus Christus en de Heilige Geest, de kerk, zonde, genade, kruis en opstanding, eeuwig leven en Koninkrijk van God. Hoe plausibel, voor de hand liggend, is dat nou helemaal in deze tijd? Zit jij nog niet met je kerk in het museum dan, dat hoorde ik rond 1990 al, toen ik als industriepredikant een rondje kennismaking deed langs managers in de Rotterdamse haven.

Ja, dan is het soms maar wat aangenaam, dat de meeste mensen vinden dat godsdienst achter de voordeur hoort, een privézaak is, waar je het niet met elkaar over hoeft te hebben, en het liefst ook in het openbaar niet te veel van merkt, of je moet het kunnen zien als folklore, hier en daar een paar orthodoxe Joden met pijpenkrullen of een sikh met een tulband, zoiets. Des te irriteranter als er dan toch varianten blijken te zijn die zich daar niet aan houden. Met hoofddoeken, of een vastenmaand, of met zondagsheiliging en dichte winkels of met

een evangelisatiecampagne in het winkelgebied. Beetje zonderling. Hoe onzichtbaar zijn wij ondertussen eigenlijk christen, of christenachtig?

Of schaam je je wel eens voor de kerk en het christendom in het algemeen, voor de kerken en kerkjes in het meervoud, met al hun specialiteiten, of voor de geschiedenis van de kerk, de kerkleiding en het kerkvolk, of in ieder geval delen ervan, van de afgelopen 1600 jaar, sinds het christendom aan de macht ging deelnemen of de waarheid over alles in pacht leek te hebben? Daar is dan best wat voor te zeggen. Dat je denkt: nou ja, ik heb ook geen zin om daarop allemaal aanspreekbaar te zijn, en tegelijk: het is toch mijn traditie.

Ik schaam mij voor het Evangelie niet, schrijft de apostel Paulus.

Zeggen we hem dat na?

Paulus schrijft een brief aan de christenen in Rome, de hoofdstad van het Romeinse Rijk. Als je het aan het eind van die brief goed kijkt, zie je dat het niet gaat om één georganiseerde gemeente waarbinnen al wat spanningen bestaan, maar dat het weliswaar gaat om één beweging, maar dan verdeeld over diverse gemeentetjes, een paar huisgemeenten bij welgestelden, maar ook een paar woonblokgroepen die in de arme delen van de stad samenkomen met vooral veel slaven als gemeenteleden.

Die spanning heerst dus in de eerste plaats: er zijn christenen met een maatschappelijke status, en er zijn christenen die onderaan staan, die slaven zijn en in de woonpakhuizen wonen. Maar er heerst nog een andere spanning: in de éne groep is de verhouding tussen christenen met een Joodse achtergrond en christenen zonder zo'n Joodse achtergrond groter dan in de andere groep. Duidelijk is dat het aantal gelovigen met Joodse familieleden, die nog steeds en opnieuw vragen stellen bij hun christen-zijn, een rol speelt, maar ook dat ze in de minderheid

zijn, en dat anderen de gevoeligheden die met die Joodse vragen samenhangen wel een beetje zat beginnen te worden.

Paulus schrijft de christenen in Rome, omdat hij support wil voor een missie naar het westen, om ook daar het Evangelie te verkondigen. Naar Spanje. Daar lees je van in Romeinen 15: 24 en 28. Dat is, zelfs vanuit Rome's perspectief dichtbij het einde van de wereld. Het Romeinse Rijk eindigde ook in het Oosten wel ergens, maar men had het besef dat er daarna nog wel wat kwam, ook met cultuur, in Perzië, India en China. Maar achter Spanje en Brittanie, ja daar hield het echt op. En daar werd het ook echt bewoond door cultuurloze barbaren.

Allerlei ingrediënten voor groepsdenken waren aanwezig. Joden versus niet-Joden, vrijen versus slaven, welgestelden versus armen, stadsmensen in het centrum van het Imperium versus randbewoners en barbaren. En altijd heb je wel iets waar je je identiteit op baseert of waarmee je op andere neerkijkt. Hoe kijk je naar die ander, en hoe kijk je naar je zelf? Met een zekere superioriteit, met verborgen of onverholen vooroordelen?

Paulus probeert nu vanuit het hart van het Evangelie een verbindende brief te schrijven. Want hij wil ze allemaal achter zijn missie zien te krijgen. Het gaat uiteindelijk om de Missie van God zelf, om zijn liefde bekend te maken en voor te leven aan alle mensen.

De Romeins-Griekse cultuur waarin zich dit afspeelt is een eer- en schaamtecultuur. En dat speelt door. Je staat je ergens op voor. Daar ontleen je je identiteit aan, daar ben je trots op, je beroemt je op je eigen groep, omdat die zich onderscheidt van anderen door zich te houden aan een bepaalde leefwijze of door bepaalde dingen te hebben bereikt. De eer die je inlegt, is dat je daardoor individueel of groepsgewijs wat voorstelt, respect afdwingt.

Welnu, hier hebben we volgens mij zomaar een haakje met vandaag. Pas nog weer in het nieuws: te veel jonge mensen die bezwijken onder de prestatiedruk op school of in de studietijd. En dan kun je als oudere wel denken: wat een watjes, wij moesten toch ook gaan werken toen we 14 waren en ons nog een beetje omhoog leren in de avonduren, maar het lijkt toch wel wat anders te zijn. Het is namelijk vandaag de dag totalitair.

Alles zit in die telefoon die geen telefoon meer is, maar alles in één. Elke keer weer is de uitkomst van onderzoek: het gebruik van *social media* leidt bij veel mensen tot neerslachtige gevoelens. Aan de éne kant al die mooie plaatjes waar jij nooit aan kunt voldoen, dus waar je nooit bij kunt horen. Aan de andere kant: worden daar mensen snoeihard afgebrand en voor rotte vis en erger uitgemaakt, als ze niet conform de eisen van de reaguurders gedragen. En ja, dat weerspiegelt vrees ik heel onze samenleving: een meritocratie, zien en gezien worden, geregeerd worden door 'verdiensten' welke dat ook zijn, wordt die steeds meer genoemd: zogenaamd vrijheid blijheid, maar je moet het wel zelf waarmaken, tot aan een interessante senioriteit aan toe. Want anders heb je toch niks om trots op te zijn, of om mee voor de dag te komen, of je op te beroemen?

Paulus wil de christenen in Rome uit hun eigen groepshokjes vandaan halen omdat hij hen allemaal nodig heeft ter ondersteuning van zijn missie naar Spanje. Natuurlijk ook omdat het een waarde is in zichzelf: niet elkaar verketteren of je verheffen boven anderen, niet kwaadaardig polariseren, maar zien wat je juist gemeenschappelijk hebt met elkaar.

Het gaat er om, in een cultuur waarin je moet opsnijden over wat jou tot eer strekt, dat je daarmee stopt, omdat je snapt dat het feitelijk niks anders is dan een overbiedende markt waarin we elkaar alleen maar opdraaien in de overtreffende trap. Wij leven in een cultuur van de overtreffende trap, en we worden er alleen maar ongelukkiger van. Wat een paradox.

Zet daar het Evangelie van Jezus Christus nu eens tegenover: als ik roem, roem ik alleen in de Heer en in zijn barmhartigheid en als ik roem, roem ik alleen in de hoop die dat met zich meebrengt. En dat is een roemen dat in alles wat juist niet tot eer strekt in deze wereld: in alle tegenvallers en afbraak, mislukking en ellende waarin je terecht kunt komen, stand houdt (hoofdtuk 5, vers 3 tot en met 5). In welke schaamtevolle situatie van oneer of misère je ook terecht bent gekomen: de weg tot God, de God van liefde en barmhartigheid, is open voor een ieder: wie je ook bent, wat er ook was of is. Ga die weg!

Het is de weg, waarvan Jezus zei: Ik ben die weg. Jezus die zelf de weg van de ontluistering ging, en daarin Gods 'nee' over een hardvochtig en ego-gedreven, lees: over een 'zondig', mens-zijn zichtbaar maakte, maar tegelijk ook daarin Gods 'ja' van barmhartigheid openbaarde.

Ik weet wel, dat er door alle eeuwen heen, steeds vragen en aanvechtingen, twijfels en ontkenningen zijn opgekomen rond de betekenis van Jezus' kruisdood en de verzoening die voor de apostelen daaraan aan vast zit, maar dit is wel ongeveer, de boodschap van Paulus. Als je vrede wilt vinden voor je hart, die ook doorwerkt naar de wereld, en die jou losmaakt van de druk om vanuit je zelf zoveel voor te stellen, zoek die dan bij het kruis van Christus.

Waaruit hij vervolgens de conclusie trekt, in hoofdtuk 5 vers 11: opnieuw met dat woord 'roemen': waar ontleen je dan je eer aan, waar wil je je dan op laten voorstaan, nou ja, op deze God natuurlijk, voorlopig dus nog niet de Machtigste en de Sterkste, zoals wij ons een god graag voorstellen, maar op deze God dus, die in de gestalte van een gekruisigde slaaf, hoe schaamtevol, zwak en vol oneer wil je het hebben, onder ons is gekomen en zo zijn genade, liefde en barmhartigheid verankert voor een ieder die zelf niet veel eer heeft in te brengen, zich

wellicht zwak weet, of schaamte voelt over wat meer of minder mis ging in haar of zijn leven. Omarm dat geschenk!

Of schaam je je misschien wel voor die misvormde gestalte van een gebroken Jezus, van een God die zichzelf uit handen geeft? Moet je daar nu mee het gesprek in, met tijdgenoten?

Ik schaam mij voor dit Evangelie niet, schrijft Paulus. Want het is een kracht vanuit God tot redding. Voor allen die geloven. Allen, joden en heidenen, zogenaamde beschaafde en niet beschaafde volkeren, geletterde en ongeletterde mensen. Geloven: de genade van God omarmen en ontvangen, de beloften van God beamen en die waar laten zijn in je leven: daar hoef je niet voor doorgeleerd te hebben, of wat dan ook. Dat kan, ieder op de eigen manier, de hoogleraar fysica en dat kan de verstandelijk beperkte downer.

Mensen laten zien, dat een geliefd kind van God zijn, een geliefd kind van God worden, en dat niet meer kwijt raken, door het offer van Jezus Christus en door de inwoning van de Heilige Geest, in termen van onze geloofstaal, dat daar geen spiritualiteit, meditatie, of levensschool tegenop kan, daar schaam ik me niet voor. Dat is een eervolle missie. En daar heb ik jullie voor nodig. Zegt Paulus tegen de Romeinen en indirect tegen ons hier in de kerk.

Het is de goede boodschap van een Liefde die groter is dan ons gemis en ons tekort, zelfs groter dan onze eindigheid in dit leven. Het is een eervolle missie om onszelf en anderen steeds weer te binnen te brengen, ondanks alle wetenschap en ondanks alle hypocrisie welke er ook is in de kerkgeschiedenis: God is er ook nog, en God is met jou begaan.

Kort geleden vertelde één van onze kinderen een schattig verhaaltje over onze kleindochter van vijf, niet dat ze het had opgedaan in de kerk, want daar komt ze niet zo vaak, vrees ik. Maar de vraag was: en wat wil jij worden later, Kate? En zonder

nadenken zei ze: nou niks. Oh nee, hoezo dan? Nou ik ben al iets, dus ik hoef niks meer te worden.

Volgens mij is dat ongeveer het geheim van het Evangelie: je hoeft niks meer te worden, want je bent al iets, je bent al alles, door de genade van God: namelijk een geliefd kind. Dan valt al het andere om je op voor te staan, of om je voor te schamen weg.

Amen

Zingen: Gezang 695 ('Heer raak mij aan met uw adem')